

NOSF

Norsk Smerteforening
The Norwegian Pain Society

Årsrapport fra styret i Norsk smerteforening 2014

Legges fram av leder Petter C. Borchgrevink på generalforsamlingen kl. 08 den 09.01.15

A. Historikk og fakta om NOSF:

Norsk smerteforening (NOSF) ble dannet for 10 år siden, den 21. januar 2005, med hovedformål: *Tverrfaglig samarbeid for bedre forståelse og lindring av plagsomme smerter.*

Foreningen er registrert som veldedig organisasjon ved Brønnøysund registeret. Organisasjonsnummer: 987 877 855. Vedtekter med nærmere beskrivelse av formål finnes på hjemmesiden til NOSF: www.norsksmerteforening.no.

I 2008 ble NOSF godkjent som et IASP-Chapter ("The Norwegian national Chapter of IASP", se www.iasp-pain.org) og ble opptatt som medlem i The European Federation of IASP-Chapters (EFIC) i 2009 (se www.efic.org).

Foreningen hadde 29.12.14 340 medlemmer som hadde betalt medlemsavgift for 2014 (294 i 2013) og 261 som hadde betalt medlemsavgift for 2015. Medlemskap inkluderer lavere deltakeravgift ved Fagkonferansen, abonnement på Scandinavian Journal of Pain (NOSF inngikk i 2013 en kollektiv avtale) samt elektronisk tilgang til artiklene (full tekst), og elektronisk tilgang til artikler i European Journal of Pain. Sistnevnte forutsetter at man på innmeldingsiden til NOSF krysser av og sier seg villig til å oppgi e-mailadresse og NOSF-medlemsnummer til EFIC (Europeisk federasjon av IASP chapters) som NOSF nå er en del av.

B. Organisering av Styret i NOSF 2014:

Det valgte styret er sammensatt med en leder og 11 representanter (totalt 12) fra ulike helseprofesjoner og smertemiljøer. Sammensetningen signaliserer at dette er en forening for alle helsearbeidere i hele Norge som er engasjert innen feltet smerte og smertebehandling.

Styremedlemmer for 2014 var:

- Avd. overlege, professor Petter C. Borchgrevink (anestesiolog) St Olavs Hospital/NTNU, *leder*
- Professor, overlege Gunnvald Kvarstein (anestesiolog) UiT, UNN, Tromsø og OUS, *nestleder*
- Avdelingsleder Åsta Myhre, (psykiatrisk sykepleier), UNN, Tromsø, *kasserer*
- Fysioterapeut Sara Marie Allen, Oslo Universitetssykehus
- Professor Arnstein Finset, (spes. i nevropsykologi), Universitetet i Oslo
- Post doc. Astrid Woodhouse (manuell terapeut), St Olavs Hospital/NTNU, Trondheim
- Klinikksjef Jørgen Hansen (anestesiolog), Nordlandssykehuset, Bodø
- Førsteamanuensis Marit Leegaard, (sykepleier) Høgskolen i Oslo og Akershus
- Overlege Lars Jørgen Rygh, (anestesiolog), Haukeland Universitetssykehus, Bergen
- Psykologspesialist Gunnar Rosén, Smertemedisinsk Institutt, Oslo
- Spesialist i allmennmedisin Elisabeth Juvkam, Bærum
- Sykepleier Vigdis Kjærland, Voss Sykehus

Observatører i styret uten stemmerett:

- Seksjonsoverlege Unni Kirste, Kvinneklinikken Ahus og Smertesenteret St Olav, liaison til Norsk forening for smertemedisin (Den norske legeförening)
- Professor Audun Stubhaug (anestesiolog) OUS -Representerer new SASP .
- Overlege Tone Høivik (anestesiolog) Haukeland Universitetssykehus, liaison til Norsk barnesmerteforening.

Kongressfirmaet Gyro Conference AS fører medlemslisten og krever inn medlemskontingent.

C. Styrebehandlete saker i 2014

NOSF-styret har hatt fire møter i 2014: 08.01, 10.02, 26.03, 18.06 og 19.12. De viktigste sakene har vært:

1. Gjennomføring av Fagkonferansen 2014

På styremøtet 08.01.14 (dagen før konferansen) fikk gjennomføringen av programmet og GF nesten alt fokus. NOSFs 10. konferanse om kunnskapsbasert smertebehandling 9. og 10.01.14 på RH samlet 349 deltagere og hovedtemaene var:

Plenumsesjoner:

- Tverrfaglig samarbeid om pasienter med sammensatte symptomlidelser.
- Hvilken betydning epidemiologiske studier kan ha (Gary MacFarlane)
- Smerte og rus
- Mindfulnessstrening for smertelindring
- Hva bør du vite om postoperative smerter?
- Smertepasienten i den fragmenterte helsetjenesten (Reidun Førde), Tillit og trygghet - smertestillende midler? (Per Fugelli)

Parallelle sesjoner

- Smerteepidemiologi, Mindfulness - pro et kontra, Smerte og fysisk aktivitet, Smerte og rus.
- Utfordringer i det postoperative forløp, Basal forskningssesjon (smerte og genetik), Arbeid og smerte. Smerte og andre symptomer hos kreftoverlevende.

Dessuten:

- Presentasjon av ferske doktoravhandlinger om smerte (stipend for de beste presentasjonene)
- Frie plakatframvisninger av smerteforskning i Norge (stipend for de beste presentasjonene).
- Parallellmøter for sykepleiere, fysioterapeuter, psykologer, leger, andre faggrupper.

2. Planlegging og gjennomføring av fagkonferansen 2015

Styret har ansett de årlige fagkonferansene som en høyt prioritert oppgave og styremøtet 09.02.13 ble nesten utelukkende brukt til å oppsummere konferansen i 2014 og planlegge fagkonferansen i 2015.

Styremøtet opprettet et programkomite' som har hatt i alt tre telefonmøter, og fagkonferansen ble også behandlet på de resterende tre styremøtene. Det endelige programmet ble sendt medlemmene for over tre måneder siden og lagt på NOSFs hjemmeside.

3. Planlegging av fagkonferansen 2016

Neste års konferanse er foreslått gjennomført på Rikshospitalet 7.-8. januar 2016. Vi får her gratis lokaler og med minimal risiko for kollisjon med studentundervisningen. Første styremøte 12.02.15 vil i hovedsak brukes til forberedelse for konferansen. Styret ønsker forslag til program for 2016.

4. Etterlevelse av oppgaver og mål for Norsk smerteforening

Styret diskuterte på styremøtene 18.06 og 19.12.14 NOSFs overordnede mål og strategi som gjengis nedenfor. Et nytt punkt ble vedtatt: «Støtte opp om oppbygging og styrking av tverrfaglige smerteklinikker i alle helseforetak.»

NOSF har som overordnet mål "å bedre forståelsen og behandling av smerter", og dette er igjen konkretisert i 7 underpunkter i foreningens vedtekter:

- a) Bidra til et bedre tverrfaglig behandlingstilbud til personer med akutte, kreftrelaterte og langvarige smerter. Dette ved å bringe sammen leger, sykepleiere, fysioterapeuter, psykologer og andre profesjoner og fag som er interessert i og opptatt av smerteforskning og smertebehandling. En konkret oppgave er å arbeide for etterlevelse av Helsedirektoratets veileder som anbefaler tverrfaglige smerteklinikker i alle helseforetak.
- b) Oppmuntre og stimulere til forskning omkring smertemekanismer og smertetilstander.
- c) Bidra til økt utdanning (grunnutdanning) og opplæring (videre og etterutdanning) i forståelse av smerte og smertebehandling i Norge, herunder å arrangere en årlig nasjonal fagkongress.
- d) Bidra til at helsepersonell, helsepolitikere, pasientforeninger og den allmenne befolkning i Norge blir opplyst om fremskritt i smerteforskning og smertebehandling, samt bidra til at slike fremskritt blir tatt i bruk.
- e) Påvirke helsemyndigheter og helseinstitusjoner til å prioritere smertebehandling og smerteforskning.
- f) Delta aktivt i offentlige utredninger, diskusjoner og høringer i saker som angår smertebehandling og smerteforskning.
- g) Samarbeide med nasjonale og internasjonale organisasjoner med lignende formål.

Styret i NOSF har utarbeidet et strategidokument med mål og tiltak oppsummert i fire underpunkter. De følgende punktene er et sammendrag av strategidokumentet:

I. Fagpolitikk

☑ Skape påtrykk for bedre tverrfaglig tilbud til personer med smerter, herunder opprettelse av et tilfredsstillende antall tverrfaglige smerteklinikker i hvert enkelt helseforetak. Tiltak: Direkte kontakt med Helse- og omsorgsdepartementet, Helsedirektoratet, regionale instanser og de enkelte sykehusene. Bruk av prioriteringsveileder. Prioritere tiltak i det enkelte helseforetak.

☑ Arbeide for et godt økonomisk grunnlag for smerteklinikkvirksomhet - bl.a. gjennom en tilfredsstillende finansiering som stimulerer til tverrfaglighet. Tiltak: Øve påtrykk for et best mulig takst/refusjonssystem for poliklinisk smertebehandling. Se nærmere på samhandlingsreformen og behandling utenfor sykehus.

- ☑ Bidra til oppdatert kunnskap og innsikt om smertebehandling hos helsepolitikere. Tiltak: Informasjon til helsepolitikere.
- ☑ Etablere NOSF som en høringsinstans som blir hørt i saker som gjelder smerte. Tiltak: bl.a. ved å skrive høringsnotater om saker som angår NOSF.
- ☑ Arbeide for offensive holdninger til smerte på sykehusene - alle skal ha god smertebehandling. Tiltak: Hjelp til å implementere Nasjonalt smerteregister på alle sykehus.

II. Samhandling om smertebehandling

- ☑ Innenfor spesialisthelsetjenesten: Faglig og organisatorisk samling av ulike områder innen smertebehandling (akutt, palliativt, langvarige smerter). Tiltak: Sørge for at ulike fagområder er presentert i styret i NOSF og i programmet til fagkonferansen. Jobbe for faglige nettverk i de enkelte regioner. Oppfordre til opprettelse av smerteombud på sykehusavdelingene.
- ☑ Bidra til dialog og samarbeid mellom spesialisthelsetjeneste og primærhelsetjeneste med tanke på smertebehandling. Søk samhandling med rusomsorg, psykisk helsevern og NAV. Tiltak: Etablere/stimulere til lokale samarbeidsfora, for å sikre bedre samarbeid rundt pasienter med smerteproblemer. Opprette regionale nettverk for smertebehandling.
- ☑ Støtte opp om oppbygging og styrking av tverrfaglige smerteklinikker i alle Helseforetak. Tiltak: Bidra til implementering av "Veileder for organisering og drift av tverrfaglige smerteklinikker" og "Nasjonal faglig veileder Bruk av opioider ved langvarig ikke-kreftrelaterte smerter" slik at disse gjøres kjent og etterleves. Arbeide for at Nasjonalt kvalitetsregister for smertebehandling utvides til også å gjelde smertepoliklinikkene.

III. NOSF – organisasjon. Gjøre NOSF attraktiv

- ☑ Fagkonferanse – samle aktører innen norsk smertebehandling og smerteforskning, og bidra til en aktiv utvikling av fagfeltet. Tiltak: Prioritere en god, årlig fagkonferanse – der forskning, klinikk og organisasjon er representert
- ☑ Hjemmeside – som kan bidra med info om foreningens aktiviteter, viktige hendelser og gi link til annen informasjon. Tiltak: Legge arbeid i en så oppdatert og informativ webside som vi har kapasitet til.
- ☑ Spre kunnskap til helsepersonell, studenter i grunnutdanning og befolkningen generelt. Tiltak: Gjennom fagkonferanse, støtte til faglige møter og samarbeid med den enkelte fagforening om undervisning/kurs. Prioritere egen hjemmeside, og tidsskrift (SJP) til medlemmer av NOSF.

IV. Forskning og fagutvikling

- ☑ Stimulere til god smerteforskning og god smerteklinisk virksomhet. Tiltak: Fagstipend – bl.a. Kari Widerøes Minnefond og stipend for gode faglige bidrag på NOSFs fagkonferanse.
- ☑ Felles vurderingsverktøy til bruk overfor kroniske smertepasienter. Tiltak: Gjøre NOSF-MISS tilgjengelig på hjemmesiden. Utarbeide og legge ut skåringsnøkkel.
- ☑ Synliggjøre forskning. Tiltak: Presentasjon av postere og avhandlinger om smerte på fagmøte. Stipendier for gode presentasjoner. Sesjon for avhandlinger på konferansen.
- ☑ Stimulere til forskningsprosjekter. Tiltak: Forskningsutvalg, som sammen med styret kan ta initiativ til og støtte prosjekter. Legge til rette for multisenterstudie med NOSF-Miss.
- ☑ Bidra til at behandlere har god oversikt over retningslinjer og veiledere av betydning for smertebehandling. Tiltak: Legge linker til gode retningslinjer på hjemmesiden.
- ☑ Arbeide for et eget forskningsprogram for smerte innenfor forskningsrådet. Tiltak: Sende begrunnet søknad til forskningsrådet.
- ☑ Oversikt over finansieringsmuligheter, stimulere til forskningsprosjekter

5. NOSFs hjemmeside: www.norsksmerteforening.no

NOSF fikk i 2014 ny hjemmeside med Astrid Woodhouse som ansvarlig. Denne ble vedtatt redaksjonelt på de første styremøtene. Det ble også vedtatt ny logo for NOSF for at denne skulle harmonisere med hjemmesiden. Oppdateringer har vært diskutert på hvert styremøte.

6. Nasjonalt møte om oppstart, organisering og drift av tverrfaglige smerteklinikker

Styret planla og gjennomførte dette møtet på Ullevål sykehus 19.06.14 i samarbeid med Smerteavdelingen på OUS.

7. Deltakelse i arbeid med nasjonale, faglige veiledere i regi av Helsedirektoratet

De siste årene har NOSF-styret hatt mye aktivitet i tillegg til fagkonferansene. En av de strategiske målsetningene er å drive fagpolitisk arbeid for å styrke smertefaget. I enda større grad enn i 2013 ble 2014 et gjennombruddsår for det vi i strategidokumentet (se over) har kalt fagpolitikk. Etter mange års påtrykk fra NOSF har Helsedirektoratet fullført «Nasjonal faglig veileder Bruk av opioider - ved langvarige ikke-kreftrelaterte smerter» som nå er lagt ut:

<http://helsedirektoratet.no/sites/bruk-av-opioider/Sider/default.aspx>

Også «Veileder for organisering og drift av tverrfaglige smerteklinikker» er nå ferdig og klar for utsendelse. Et tredje komite'-arbeid i Helsedirektoratet i 2014 har vært revidering av prioriteringsveilederen for pasienter med sterke, langvarige smerter. Naturlig nok ble det utnevnt fagfolk i komiteene som har vist interesse for smertebehandling og som følgelig i stor grad er NOSF-medlemmer. Alle disse komiteearbeidene har vært referert på NOSF-styremøtene.

8. Arbeid med å etablere tverrfaglige smerteklinikker i alle helseforetak.

En ny strategisk målsetning for NOSF ble vedtatt på styremøtet 19.06: Å bidra til at det etableres tverrfaglige smerteklinikker i alle helseforetak. Dette er den viktigste anbefaling i Helsedirektoratets veileder "Organisering og drift av tverrfaglige smerteklinikker", som utgis i disse dager. En stor oppgave i 2015 blir å implementere begge disse veilederne og gjøre dem kjent. En annen viktig oppgave blir å fortsette arbeidet med å etablere to nasjonale kvalitetsregistre for smertebehandling som er startet opp for inneliggende pasienter ledet av Haukeland sykehus.

9. Oversikt over tverrfaglige smerteklinikker og andre offentlige smerteenheter i Norge

En arbeidsgruppe i styret bestående av en styrerepresentant for hver helseregion har sammen med oversykepleier Eva Indall i flere år samlet data for oversikter over smerteklinisk virksomhet innen offentlig sektor. På NOSFs GF i 2012 fikk arbeidsgruppa tilslutning til at man benytter IASP sine anbefalinger for smerteklinisk virksomhet (sist revidert i 2009) som omfatter tverrfaglige smertesentre og tverrfaglige smerteklinikker. Den endelige undersøkelsen utført av Undall presenteres i Helsedirektoratets «Veileder for organisering og drift av tverrfaglige smerteklinikker» som legges ut i 2015.

10. Smertemedisin som eget kompetanseområde

Lederen for Legeforeningens «Norsk forening for smertemedisin», Unni Kirste, har vært observatør på de aller fleste NOSF-styremøtene. Hun har ledet en arbeidsgruppe opprettet av Legeforeningen i 2013 for Utredning av smertemedisin som kompetanseområde og har fortløpende orientert NOSF-styret om arbeidet som skal behandles endelig i 2016.

11. Forbedre og samordne smerteutdanningene i Norge

Etter at NOSF arrangerte et landsomfattende utdanningssymposium i september -13, har dette vært tema på alle de påfølgende styremøtene. Målet er å utarbeide et norsk curriculum om smerteundervisning for både grunn- og videreutdanning av leger, sykepleiere, fysioterapeuter og psykologer. NOSF har også støttet opp og reklamert for videreutdanning og masterløp i smertebehandling som i 2014 ble startet opp både ved Høyskolen i Buskerud i samarbeid med OUS, og ved NTNU.

12. Deltakelse i arbeid med å etablere nasjonale kvalitetsregistre

NOSFs generalforsamling i 2012 vedtok «å støtte initiativet om at det utvikles nasjonale kvalitetsregistre for smertebehandling». For et drøyt år siden ble et nasjonalt kvalitetsregister for smertebehandling av inneliggende pasienter etablert i Helse Vest med NOSF-styremedlem Lars Jørgen Rygh som leder og med en styringsgruppe fra de fire tverrfaglige «universitetssmertesentrene» samt fra NOSF-styret. Det har vært flere styringsgruppemøter, men det tar fortsatt tid før registeret blir tilgjengelig for alle sykehus. NOSF arbeider også for et kvalitetsregister for de tverrfaglige smertepoliklinikkene i Norge.

13. Arbeid med multisenterstudien: Developing evidence-based criteria for referral, screening and treatment of patients with chronic pain in multi-disciplinary pain clinics

NOSF og NOSFs smerteutvalg startet dette arbeidet, bl a med utvikling av smerteregistrerings-verktøyet NOSF-MISS. De fire universitetssmerteklinikkene har nå gått sammen om å utvikle studien videre. NOSF har vedtatt å støtte arbeidet og bidra til at erfaringene kan resultere i et nasjonalt kvalitetsregister for smertebehandling ved tverrfaglige smerteklinikker.

14. Forskningsutvalget

NOSF sitt forskningsutvalg (FU) ble opprettet i 2010 og har i 2014 hatt følgende sammensetning: Lars Jørgen Rygh (leder), Petter Borchgrevink (NOSF-leder), Gunnvald Kvarstein, Audun Stubhaug (fra SASP-styret), Tone Rustøen, Astrid Woodhouse, Christopher Nielsen, Arnstein Finset, John-Anker Zwart og Johannes Gjerstad. Det har blitt avholdt 2 møter i utvalget i 2014: 25.03 og 01.12. Det har ikke vært økonomi til å dekke omkostningene til disse møtene, og de har derfor vært arrangert i tilslutning til andre møter. Det har vært kun 2 møter mye pga av at mange av medlemmene har vært opptatt med multisenterstudien. Det er planlagt 3 møter for 2015.

Utvalgets viktigste oppgave er å planlegge vitenskapelige innslag under NOSFs årlige fagkonferanse. Under fagkonferansen i januar 2014 gjennomførte FU organisert av Christopher Nielsen en plenumsesjon med professor Gary McFarlane fra University of Aberdeen med tittel «the epidemiology of chronic pain». Videre arrangerte FU også en parallellsesjon om genetik og smerte ledet av Lars Jørgen Rygh og Johannes Gjerstad, med innlegg fra Tom Hemming Karlsen, Jon-Anker Zwart og Inge Petter Kleggetveit. I tillegg hadde FU ved Astrid Woodhouse og Arnstein Finset ansvaret for en plenumsesjon der kolleger som hadde forsvart sin doktorgrad året før fikk legge fram sine forskningsresultater samt en egen sesjon hvor alle som hadde postere fikk presentert sine resultater.

Utvalget har for fagkonferansen i januar 2015 planlagt en parallellsesjon med innlegg om «det endogene opioidsystemet ved smertefrie tilstander» ved Siri Leknes og om «Neuronal mechanisms behind pain and itch» ved Malin Lagerström. Arbeidet med sesjonen ledes av Johannes Gjerstad og Lars Jørgen Rygh. Videre har utvalget planlagt en doktorgradssesjon og en postersesjon for denne konferansen som Astrid Woodhouse og Arnstein Finset organiserer. Forskningsutvalget har også diskutert hva Fus primær oppgave blir fremover nå som arbeidet med multisenterstudien ved de 4 universitetspoliklinikkene er trukket ut av FU. Se eget punkt. Det er bred enighet om at FU bør ha oversikt over pågående norsk og internasjonal smerteforskning og koordinere og evt initiere nye prosjekter. Det er ønskelig med et medlem til fra «imaging-miljøet» og man jobber med dette.

15. Forholdet til Norsk barnesmerteforening

Også Norsk barnesmerteforening har 10-års-jubileum i 2015, og lederen, Tone Høivik, er fast observatør i NOSF-styret. På siste styremøte tok hun initiativ til en diskusjon om en nærmere tilknytning mellom de to foreningene. Denne vil fortsette på neste styremøte.

For styret i Norsk smerteforening
Petter C. Borchgrevink